

An Investigation into Determinants of Women's Social Empowerment: A Case Study of Gilangharb City

Taeybeh goodarzi ^a

a. Department of Social Sciences, Payame Noor University, Tehran, Iran

ISPDRC.2024.2037012.1124/10.22034

ARTICLE INFO

ABSTRACT

Keywords:

urban Women,
Empowerment,
Participation,
Decision-Making

Received:

4 August 2024

Received in revised form:

24 September 2024

Accepted:

17 September 2024

pp.101-116

Objective: Empowering women in various fields is one of the important discussions in contemporary societies. The present study aimed to investigate the different dimensions of empowering urban women in Gilan-e-Gharb City.

Research Method: The present research was conducted using a survey method. The statistical population of the study consisted of urban women in Gilan-e-Gharb City, from which 372 individuals were selected as the sample population using purposive sampling. To examine the relationship between women's empowerment and what determines family decision-making and attitudes towards decision-making and participation in family affairs, multiple regression analysis was used.

Findings: The findings of the study indicated that variables such as the level of education, age of respondents, wealth, number of children, age of women, number of children, occupation of the spouse, and type of business have a positive relationship with women's empowerment and influence the level of participation and decision-making in families.

Conclusion: Encouraging women's participation in the development process through providing them with opportunities for participation is very important.

These opportunities should encompass all social, cultural, and other aspects to increase women's awareness by encouraging their participation.

Extended Abstract Introduction

Women's empowerment has become a key priority for sustainable development worldwide. Even in developed countries, it is considered a fundamental factor, as women in these nations experience various forms of discrimination in different ways. For developing countries, gender inequality has emerged as one of the most significant barriers to progress. Indeed, women's empowerment has been reflected as an important indicator of sustainability, success, and well-being for women (Akhter & Cheng, 2020), wherein all members of society can be viewed as active social forces.

The World Bank (2001) in its reports introduces gender equality both as a development goal and as a tool for growth, poverty reduction, and promotion of better governance [cited in: (Chutia, 2022)]. Women's empowerment is a comprehensive and multidimensional concept. It relates to economic, social, political, and other aspects of life (Chutia, 2022).

Malhotra defines women's empowerment as a process by which women become empowered to organize themselves, increase their self-confidence, and defend their rights to independent choice and control over resources, which leads to an elevation of their status. Empowerment encompasses various components and assumes that empowerment is a process from inability to becoming empowered. Integrating these perspectives, it can be said that empowerment is a multifaceted process that includes awareness, beliefs, and individual and collective behaviors embedded in the social structure of specific cultural contexts (Huis et al., 2017). Women's empowerment is important not only for themselves but also for the societies in which they live. However, there are numerous barriers that women face in the social sphere that hinder their career advancement. Additionally, urban women often face problems such as air pollution, traffic, and high

living costs that affect their quality of life and ability to fully participate in society.

Research shows that misconceptions and gender stereotypes can have profound negative effects on women, to the extent that these beliefs are sometimes unconsciously internalized by women themselves. This can lead to reduced motivation for progress and success among women (Azizi et al., 2016).

The development of societies requires that all members of society, including women, be able to participate in and benefit from the growth and transformation of their society. The role of women and girls and overcoming the limitations they face, especially in underprivileged and underdeveloped areas, is of paramount importance. Accordingly, the objective of the present study is to examine the determinants of social empowerment of women in Gilangharb city, particularly what determines women's participation in decision-making. In this regard, the following question is posed:

-What impact does access to empowerment resources (education, employment, income, wealth) have on women's empowerment?

Methodology

The present research is applied in terms of purpose and descriptive-analytical in terms of method. The statistical population of the research includes all women in Gilangharb city. According to the report of the Statistical Center of Iran, (2016), 25244 people lived in this city, of which 12650 are women. The sample size was determined to be 374 questionnaires using the revised Cochran's formula, and was finalized after necessary reviews. For data collection, a structured questionnaire was used. For example, the extent of women's control over income and assets was measured by responding to the question "If needed, I can use my income, cash savings, and assets." The ability to participate in decision-making processes was measured by the statement "I can participate in family planning, household expenses, education and

marriage of my children, as well as in buying ".or selling property, etc

The validity of the questionnaire was assessed and confirmed using content validity, which is determined by experts in the subject of study. To measure reliability, a pre-test sample of 30 questionnaires was taken, and the reliability coefficient was calculated using Cronbach's alpha method at 0.83. For data analysis, statistical methods (descriptive and inferential) were used in SPSS 20 software. The levels and scale of the data were ordinal, and some had an interval scale, with normal distribution of variables. Multiple regression was used for inferential statistical analysis.

Results and discussion

The findings of the research, based on the results of multiple regression analysis for each of the empowerment indicators, indicate that older, educated, and employed women participate more in decision-making processes. Employed women, due to their greater awareness of their rights and duties, play a more prominent role in addressing family issues and other matters. These women, compared to others, possess higher levels of education, income, and social capital, which enhances their awareness and makes them more empowered in utilizing their capabilities effectively.

Conclusion

Understanding the cultural and social context of the community is essential for comprehending the transformations in women's empowerment. Encouraging women to participate in the development process can be achieved through education, changing negative traditional cultural norms, and providing vital participation opportunities. This understanding can lead to the creation of more effective programs and projects aimed at increasing women's participation in development processes, reducing poverty, and improving their quality of life.

Funding

There is no funding support.

Authors' Contribution

Authors contributed equally to the conceptualization and writing of the article. All of the authors approved the content of the manuscript and agreed on all aspects of the work declaration of competing interest none.

Conflict of Interest

Authors declared no conflict of interest.

Acknowledgments

We are grateful to all the scientific advisors and participants in the research.



انجمن علمی روانشناسان ایران



بررسی عوامل موثر بر توانمندسازی اجتماعی زنان (مطالعه موردی شهر گیلانغرب)

طیبه گودرزی^{۱*}

۱- گروه علوم اجتماعی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.

ISPDRC.2024.2037012.1124/10.22034

چکیده	واژگان کلیدی
توانمندسازی زنان در عرصه های مختلف از مباحث مهم در جوامع امروزی می باشد. مطالعه حاضر با هدف واکاوی ابعاد مختلف توانمندسازی اجتماعی زنان شهر گیلانغرب انجام شد. تحقیق حاضر به شیوه روش پیمایشی انجام شد جامعه آماری تحقیق شامل زنان شهر گیلانغرب بود که با روش نمونه گیری هدفمند تعداد ۳۷۲ نفر به عنوان جمعیت نمونه انتخاب شد. برای بررسی ارتباط بین توانمندسازی زنان و اینکه چه چیزی تصمیم گیری و نگرش خانواده ها نسبت به تصمیم گیری و مشارکت در امور خانواده را تعیین می کند، از تحلیل رگرسیون چند- جمله ای استفاده شد یافته های تحقیق نشان دادند: متغیرهای میزان تحصیلات، سن، ثروت و تعداد فرزندان، سن زنان، تعداد فرزندان، شغل همسر و نوع و کسب و کار با توانمندسازی زنان ارتباط مثبت دارند و بر میزان مشارکت و تصمیم گیری در خانواده ها تأثیر می گذارد. تشویق به مشارکت زنان در فرآیند توسعه، از طریق فراهم آوردن فرصت های مشارکت آن ها بسیار مهم است، این فرصت ها باید تمام جنبه های اجتماعی، فرهنگی و غیره را در بر داشته باشد تا با تشویق زنان به مشارکت، آگاهی آن ها افزایش پیدا کند.	زنان شهری، توانمندسازی، مشارکت، تصمیم گیری تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۵/۱۴ تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۰۷/۰۳ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۶/۲۷ صص. ۱۰۱-۱۱۶

۱- مقدمه

اجتماعی نگر است. بانک جهانی (۲۰۰۱) در گزارش های خود، برابری جنسیتی را هم به عنوان یک هدف توسعه ای و هم به عنوان ابزاری برای رشد، کاهش فقر و ترویج حکومت داری بهتر معرفی می کند. (به نقل از: Chutia, 2022).

توانمندسازی زنان مفهومی جامع و چند بعدی است. به جنبه های اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و سایر جنبه های زندگی مربوط می شود. جامع بودن، نشان می دهد که همه ابعاد زندگی نیاز به توانمندسازی دارند. توانمندسازی با توجه به تمام ابعاد زندگی ظاهراً به طور همزمان آغاز می شود. توانمندسازی زنان ریشه در موقعیت فرودست آنها در نظام مردسالاری و عدم به رسمیت شناختن مشارکت های آنها دارد.

توانمندسازی زنان به یکی از اولویت های کلیدی برای توسعه پایدار در سراسر جهان تبدیل شده است. حتی در کشورهای توسعه یافته نیز به عنوان عامل اساسی در نظر گرفته میشود، زیرا زنان در کشورهای توسعه یافته انواع مختلفی از تبعیض را به روش های مختلف تجربه می کنند. برای کشورهای در حال توسعه، نابرابری جنسیتی به عنوان یکی از مهمترین موانع پیشرفت ایجاد شده است. در واقع، توانمندسازی زنان به عنوان یک شاخص مهم پایداری موفقیت و رفاه زنان منعکس شده است. (به نقل از: Akhter J, Cheng (2020)، که در آن می توان به همه اعضای جامعه به عنوان نیروهای فعال -

فرهنگ و سنت‌های بومی، به ویژه در زمینه صنایع دستی مانند قالی‌بافی و گلیم‌بافی، نقشی کلیدی دارند. در سال‌های اخیر، با افزایش سطح تحصیلات، حضور زنان در عرصه‌های اجتماعی و شغلی گسترش یافته است. بسیاری از زنان گیلانغربی در بخش‌های آموزش، بهداشت و خدمات اجتماعی مشغول به کار هستند. همچنین، در فعالیتهای کشاورزی و دامداری نیز نقش فعالی دارند. با این حال، زنان گیلانغرب بر اساس سابقه محرومیت، مرزنشینی و تحمل ۸ سال جنگ تحمیلی، با وجود داشتن پتانسیل‌های طبیعی، اجتماعی، فرهنگی و... با مسائل بسیاری از جمله: کمبود فرصت‌های شغلی، زیرساخت‌های ضعیف و هزینه‌های بالای زندگی مواجه هستند. فقدان ارائه خدمات چشمگیر منجر به شکل‌گیری مهاجرت‌های اجباری شده است و پیامدهایی مانند فقر، نابرابری، از بین رفتن فرهنگ بومی، حاشیه‌نشینی و... را برای ساکنان در پی داشته است. علاوه بر این، زنان اغلب با موانع فرهنگی و اجتماعی مواجه‌اند، که بر کیفیت زندگی و توانایی آنها برای مشارکت کامل در جامعه تأثیر می‌گذارد.

توسعه جوامع مستلزم آن است که همه افراد جامعه از جمله زنان بتوانند در رشد و تحول جامعه خود مشارکت داشته باشند و از آن بهره‌مند شوند. نقش زنان و دختران و غلبه بر محدودیت‌هایی که با آن روبرو هستند، به ویژه در مناطق محروم و توسعه نیافته، حائز اهمیت می‌باشد. دستیابی به برابری جنسیتی گامی کلیدی در جهت دستیابی به اهداف توسعه پایدار است که می‌تواند سهم زنان را در توسعه اجتماعی جوامع افزایش دهد. بر این اساس، هدف مطالعه حاضر بررسی عوامل تعیین‌کننده توانمندسازی اجتماعی زنان شهر گیلانغرب، به ویژه آنچه که مشارکت زنان را در تصمیم‌گیری تعیین می‌کند، می‌باشد. در همین راستا سوال زیر مطرح می‌شود.

-دسترس‌ی به منابع توانمند سازی (تحصیلات، اشتغال، درآمد، ثروت) چه تاثیری بر توانمند سازی زنان دارد؟

۲- مبانی نظری

نقش زنان در طول تاریخ به تهیه غذا، مراقبت از خردسالان، سالمندان یا افراد دارای معلولیت، و... تقلیل یافته است. با ظهور جنبش فمینیستی در قرن بیستم، زنان آغاز به مبارزه برای برابری جنسیتی و کسب حقوق خود کردند. این مبارزات باعث توانمندسازی زنان شد و برای انعطاف و استقلال بیشتر خود و جامعه خود تلاش کنند.

مهم است که سهم مثبت بیشتر زنان در توسعه عمومی از طریق امکان مشارکت معنادار آنها در فرآیند توسعه باشد. توانمندسازی زنان فرآیندی است که فرض موجود در مورد قدرت، کمک، دستیابی و موفقیت در رابطه با زنان رابه چالش می‌کشد (Chutia, 2022).

توانمندسازی زنان نه تنها برای خود آنها بلکه برای جوامعی که در آن زندگی می‌کنند نیز مهم است. با این وجود، موانع متعددی وجود دارد که زنان در حوزه اجتماعی با آن روبرو هستند و مانع از پیشرفت شغلی آنها می‌شود. زنان با موانع ساختاری از جمله سیاست‌های تبعیض‌آمیز، قوانین و هنجارهای اجتماعی مواجه هستند که مانع دسترسی آنها به خدمات، منابع و فرصت‌ها می‌شود. آنها بار نامتناسب مراقبت بدون دستمزد و کار خانگی را به دوش می‌کشند و اغلب از مشارکت و رهبری در زندگی عمومی طرد می‌شوند. علاوه بر این، زنان شهری اغلب با مشکلاتی مانند آلودگی هوا، ترافیک، و هزینه‌های بالای زندگی مواجه هستند که بر کیفیت زندگی و توانایی آنها برای مشارکت کامل در جامعه تأثیر می‌گذارد.

در جوامع معاصر، مسئله نگرش‌های جنسیتی و تأثیر آن بر پیشرفت زنان از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. تحقیقات نشان می‌دهد که باورهای نادرست و کلیشه‌های جنسیتی می‌توانند تأثیرات منفی عمیقی بر زنان داشته باشند، به طوری که این باورها گاهی ناخودآگاه توسط خود زنان نیز درونی‌سازی می‌شوند. این امر می‌تواند منجر به کاهش انگیزه برای پیشرفت و موفقیت در میان زنان شود.

اگرچه برخی بر این باورند که انگیزه پیشرفت در زنان ذاتاً کمتر از مردان است، شواهد علمی این دیدگاه را رد می‌کند. در واقع، زنان از پتانسیل و توانایی‌های لازم برای پیشرفت برخوردارند، اما عوامل اجتماعی و فرهنگی می‌توانند مانع بروز این توانایی‌ها شوند. با توجه به اینکه زنان نیمی از جمعیت جهان را تشکیل می‌دهند، ضروری است که در فرآیندهای تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی‌های کلان جامعه، به‌ویژه در زمینه‌های مرتبط با رفح نیازهای اساسی بشر، مشارکت فعال داشته باشند. این امر نه تنها به نفع زنان، بلکه به سود کل جامعه خواهد بود (عزیزی و همکاران^۱، ۱۳۹۵).

بر اساس گزارش مرکز آمار ایران ۱۳۹۵، جمعیت ساکن در شهر گیلانغرب ۲۵۲۴۴ می‌باشد که از این تعداد ۱۲۶۵۰ نفر زنان را تشکیل می‌دهند. زنان در گیلانغرب نقش مهمی در ساختار اجتماعی و اقتصادی این شهر ایفا می‌کنند. آنها در حفظ و انتقال

اندازه گیری ایجاد شد. این ابزار سطوح صعودی برابری جنسیتی را برجسته می کند، اگرچه این سطوح ماهیت خطی ندارند، بلکه به عنوان ماهیت تقویت کننده مفهوم سازی می شوند. این مسیر می تواند به عنوان یک چارچوب مرجع برای گام های مترقی در جهت افزایش برابری، از رفع نیازهای اساسی رفاه تا برابری در کنترل وسایل تولید، مورد استفاده قرار گیرد. پنج «سطح برابری» در دیدگاه توانمندسازی زنان عبارتند از: رفاه، یعنی: بهبود وضعیت اجتماعی-اقتصادی، مانند درآمد، تغذیه بهتر و غیره. این سطح چیزی برای توانمندسازی زنان ایجاد نمی کند.

دسترسی، به معنای افزایش دسترسی به منابع. این اولین قدم برای توانمندسازی است زیرا زنان دسترسی خود را نسبت به مردان افزایش می دهند.

آگاهی، شامل به رسمیت شناختن نیروهای ساختاری است که به ضرر و تبعیض علیه زنان همراه با جمعی، هدف آن رسیدگی به این تبعیض ها است.

مشارکت، اجرای اقدامات مربوط به وظیفه شناسی زنان. کنترل، شامل سطح دسترسی و کنترل منابعی است که در نتیجه ادعا و اقدام جمعی تغییر کرده است.

در ادبیات رشد و توسعه در سالیان اخیر به آموزش زنان و عدم وجود نابرابری آموزشی جنسیتی به عنوان یکی از عوامل رشد و توسعه اقتصادی نام برده شده است. از نظر سن^۳ (۱۹۹۹) محرک اصلی توسعه، عاملیت آزاد افراد است. عاملیت آزاد نه تنها "سازنده" توسعه است، بلکه به تقویت سایر عاملها کمک می کند. سن دو جنبه از ایده «توسعه به مثابه آزادی» را به هم مرتبط می کنند.

از نظر سن (۱۹۹۹)، رابطه بین آزادی فردی و دستیابی به توسعه اجتماعی بسیار مهم است. آنچه مردم می توانند به آن دست یابند متأثر از فرصت های اقتصادی، آزادی های سیاسی، قدرت های اجتماعی و شرایط مساعد بهداشتی، آموزش ابتدایی و تشویق و پرورش ابتکارات است و علاوه بر این توسعه باید به معنای ارتقاء آزادی فردی و ایجاد شرایطی برای زندگی بهتر و عادلانه باشد، نه فقط به معنای رشد اقتصادی و افزایش درآمد.

دیوید فیتزمن^۴ (۲۰۰۴) در نظریه توانمند سازی اجتماع محور توانمندسازی را مشتمل بر فرآیندی پنج سطحی می داند که

این تغییرات نه تنها زنان را قادر به کنترل بیشتری بر زندگی و تصمیم گیری هایشان کرد، بلکه به آنها امکان فعالیت در بخش های مختلف جامعه را هم فراهم کرد، اما علیرغم مبارزات طولانی برای برابری، زنان همچنان گروهی آسیب پذیر هستند و به میزان بیشتری نسبت به مردان در معرض آسیب های اجتماعی مانند فقر، عدم برابری، تبعیض و خشونت خانوادگی قرار می گیرند و اغلب با کلیشه های مردسالارانه همراه است (به نقل از: (Orozco et al, 2019)

نظریه های توانمندسازی خواستار افزایش قدرت زنان برای استقلال و گسترش حق انتخاب در زندگی هستند. در این نوشته ها، توانمند سازی به عنوان فرآیندی آشکار از تغییرات در آگاهی و قدرت جمعی مطرح شد، که بر ماهیت رابطه ای توانمندسازی تأکید دارند. آنها بر رابطه متقابل و پیچیده بین «آگاهی» زنان (و «عاملیت»، دسترسی و کنترل زنان بر منابع مادی تأکید می کنند. توانمند سازی فرآیند افزایش ظرفیت افراد یا گروه ها برای انتخاب و تبدیل آن انتخاب ها به اقدامات و نتایج مطلوب است. محور این فرآیند، اقداماتی است که هم دارایی های فردی و جمعی را ایجاد می کند و هم کارایی و انصاف را در زمینه سازمانی و سازمانی حاکم بر استفاده از این دارایی ها بهبود می بخشد (Musonera & Heshmati, 2016).

مالهوترا^۱ توانمندسازی زنان را فرآیندی تعریف می کند که به وسیله آن زنان برای سازماندهی خودشان توانمند میشوند و اعتماد به نفس خود را افزایش میدهند و از حقوق خود برای انتخاب مستقل و کنترل بر منابع، که منجر به بالا رفتن جایگاه شان میگردد؛ دفاع می کنند. توانمندسازی شامل اجزای مختلفی است و فرض می کند که توانمندسازی فرآیندی از ناتوانی تا توانمند شدن است. با تلفیق این دیدگاه ها، می توان گفت، توانمندسازی فرآیندی چندوجهی است که شامل آگاهی، باورها و رفتار فردی و جمعی است که در ساختار اجتماعی بافت های فرهنگی خاص تعبیه شده است (et al, 2017) & Huis R).

نظریه ها و دیدگاه های متعددی پیرامون توانمندسازی زنان وجود دارد که به برخی از مهمترین آنها اشاره می شود. دیدگاه توانمند سازی زنان توسط سارا لانگه^۲ به عنوان راهی برای مفهوم سازی فرآیند توانمندسازی از طریق توالی اقدامات قابل

Sen^۳
David Fitterman^۴

Malhotra^۱
Sarah Lange^۲

مشاغل خانگی و اهمیت آن در توانمندسازی زنان « به این نتیجه رسیدند که: توانمند سازی زنان باعث بالابردن کیفیت زندگی-افزایش درآمد-افزایش عزت نفس-بیشتر شدن تحرکات اجتماعی و تسریع دست یابی به فرایند توسعه می باشد.

بابایی و همکاران^۶ (۱۴۰۱) در پژوهشی با عنوان «الگوی ساختاری توانمندسازی فرهنگی - روانشناختی زنان (مورد مطالعه دبیران زن شهر تهران» نشان دادند؛ عوامل؛ فرهنگ سازمانی، ساختار سازمانی، نظام پایش سازمانی، نظام پاداش سازمانی، نظام های مدیریتی سازمان نقش مهمی در توانمند سازی فرهنگی-روانشناختی زنان بر عهده دارند، همچنین ارتقای توانمندی زنان از سه بعد توانمندی بین فردی، توانمندی مدیریت و رهبری و توانایی خلق رویداد قابل توجه می باشد.

روستایی و همکاران^۷ (۱۳۹۹) بررسی توانمند سازی زنان فقیر شهری با تاکید بر نگرش مثبت شهروندی (مطالعه موردی: محله ی آخ ماقیه ی کلانشهر تبریز) نشان می دهند که بیشترین تاثیر در مدل ساختاری ی ر متغیرهای توانمندسازی و نگرش مثبت شهروندی به ترتیب متغیرهای موثر بودن با ضریب تاثیر ۰/۳۶۲ و خود رضایتمندی با ضریب تاثیر ۰/۴۱۰ بوده است. همچنین کمترین تاثیر در مدل ساختاری برای این متغیرها به ترتیب برای متغیرهای نگرش مثبت شهروندی با ضریب تاثیر ۰/۱۷۲ و تحمل پذیری با ضریب تاثیر ۰/۲۱۵ بوده است. در این تحقیق مدل ضرایب تعیین متغیرهای وابسته نشان می دهد که ۱۳/۴ درصد از واریانس متغیر توانمندسازی را متغیرهای وارد شونده بر آن توجیه می کند. همچنین نتایج آزمون استون- گیسر، که برای متغیر وابسته توانمند سازی برابر با ۰/۱۵۲ و برای متغیر نگرش مثبت شهروندی برابر با ۰/۱۳۸ محاسبه شده است، نشان می دهد که مدل در نظر گرفته شده، ظرفیت و توان پیش بینی لازم را دارد.

عبداللهیان و هومن^۸ (۱۳۹۹) در پژوهشی با عنوان «نقش شبکه های اجتماعی در توانمندی زنان از منظر صاحب نظران

شامل: بهبود، تعلق اجتماعی، فراگیری، مشارکت مردم سالارانه، عدالت اجتماعی، دانایی محلی، راهبردهای مستند، ظرفیت سازی، یادگیری سازمانی و پاسخگویی است که همگی بیان کننده ابعاد توانمند سازی اجتماع محور هستند.

باید توجه داشت که اگرچه توانمند سازی در نوع خود ارزشمند است ولی باید به آن به عنوان یک ابزار برای دستیابی به اهداف توسعه اجتماعی و به طور خاص سلامت اجتماعی و انسانی توجه نمود. از این منظر، نتیجه فرآیند توانمند سازی باید بر اساس میزان تاثیر آن در ایجاد توسعه انسانی ارزیابی شود (Ruth Billings, 2008).

نایلا کبیر^۱ (۱۹۹۹) توانمند سازی را از نظر عاملیت، منابع و دستاورد ها مفهوم سازی می کنند که با یکدیگر ارتباط متقابل دارند. به طوری که تغییر در هر یک از آنها می تواند هدایت گر تغییرات در ابعاد دیگر باشد. از نظر کبیر، بسیاری از منابع، مصادیق عاملیت و دستاوردهایی که مشخصه ادبیات توانمندسازی است، همپوشانی قابل توجهی با تعدادی از شاخص های شناخته شده برنامه های توسعه ای دارد. اما تنها در صورتی می توان نقش آفرینی و ارتباط آنها را با توانمندی مورد تایید قرار داد که به نحوی از انحا مشخص شود هر یک از آنها در زمینه اجتماعی و فرهنگی معین چگونه و تا چه حد به زنان یا هر گروه هدف دیگری این امکان را می بخشد که دست به انتخاب های خاص خودشان بزنند (به نقل از زمانی مقدم و افشانی^۲، ۱۴۰۰).

مباحث مرتب با توانمندسازی زنان با توجه به فراگیری مسائل اجتماعی مرتبط با آن در جوامع، در دهه های اخیر موضوع تحقیقات متعددی بوده است (فریمانی و همکاران^۳، ۱۳۹۹). در ادامه به برخی از مطالعاتی که به بررسی توانمندسازی زنان و مؤلفه های مؤثر بر آن پرداخته اند، اشاره می شود.

عظیمی و همکاران^۴ (۱۴۰۱) در پژوهشی کیفی با عنوان: الگوی برای توانمند سازی زنان کرمانشاه نشان دادند که اولویت نداشتن زنان در برنامه های توسعه، فراهم نبودن فضای کسب و کار برای زنان روستایی، کم رنگ شدن فرهنگ کار و مشارکت در روستاها و شرایط خاص زنان روستایی از جمله عواملی هستند که برنامه های توانمندسازی را محدود میکنند.

سپهوند و همکاران^۵ (۱۴۰۰) در تحقیقی با عنوان «نقش

Babaei & et al^۶
Rostaee & et al^۷
Abdullahian & Homan^۸

Naila Kabir^۱
Zamani Moghadam, Afshani^۲
Freemani & et al^۳
Azimi & et al^۴
Sephovand et al^۵

کسب و کارهای نوین را به همراه داشته است.
- الهیاری و اسدی^۴ (۱۳۹۴) در پژوهشی با عنوان: «شناخت اثربخشی خدمات ارائه شده توسط سازمان بهزیستی بر میزان توانمندی زنان سرپرست خانوار» نشان داد که رابطه معنی داری بین خدمات ارائه شده و توانمندسازی اجتماعی و اقتصادی زنان سرپرست خانوار وجود دارد. ارائه خدمات به زنان سرپرست خانوار به مدت دو سال در توانمندسازی اجتماعی و اقتصادی زنان سرپرست خانوار نقش بسزائی داشته است.

راتور و کائور^۳ (۲۰۲۲) در تحقیقی با عنوان «توانمندسازی زنان: راهکارها و راهبردها» به این نتیجه رسیدند که آموزش، دانش، تغذیه، مداخلات تکنولوژیک، مشارکت سیاسی و آگاهی از مسائل حقوقی، پیش نیازهای فمینیسم و توانمندسازی زنان است که منجر به توانمندسازی جنسیتی می شود و ابزار توسعه کشور به طور کلی است. این مهم از طریق درک افراد محروم و به جریان انداختن آنها در تمام جنبه های توانمندسازی، از جمله توسعه کارآفرینی و عملکرد بهتر در گروه های خودیاری می باشد.

راگاسا و همکاران^۴ (۲۰۲۳) در تحقیقی با عنوان «توانمندسازی زنان روستایی از طریق آموزش جنسیت و تغذیه در بحران» نشان می دهند آموزش می تواند به تغییر ادراکات و رفتارهای جنسیتی کمک کند. اما برخی از شاخص های توانمندسازی تغییری نکردند، که نشان می دهد ممکن است زمان بیشتری برای تغییر هنجارهای جنسیتی عمیقاً ریشه دار - از جمله تحمل نسبت به خشونت شریک صمیمی - نیاز باشد. در روستاهای تحت درمان، نمرات تنوع غذایی زنان به نصف گروه غذایی از ۱۰ بیشتر بود. زنان بیشتری در روستاهای تحت درمان روزانه آجیل، شیر، گوشت یا ماهی و غذاهای غنی از ویتامین A را نسبت به روستاهای شاهد مصرف می کردند. مطالعات متعدد دیگر نیز نشان می دهند عوامل اجتماعی - اقتصادی و فرهنگی مانند وضعیت اشتغال و تحصیلات زنان و مادران (موحد، عنایت و گرجی^۵ (۲۰۰۴)، (شکوری و همکاران^۶ (۱۳۸۶، سن زنان، سن ازدواج، درآمد خانوار، جایگاه اجتماعی، دسترسی به زمین یا دارایی ما لهوترا و همکاران^۶ (۲۰۰۰) وجود دارد که می تواند سطح توانمندی زنان را تعیین کند که نشان دهنده تلاش های مستمر برای بهبود

حوزه زنان، جنسیت و ارتباطات» نشان می دهند: شبکه های اجتماعی، که شبکه سازی و سهولت در تبادل اطلاعات را تسریع می بخشند، پیامد های قابل توجهی برای توانمند شدن زنان از جمله امکان خود اشتغالی، جسارت در اظهار خود، به اشتراک گذاری دانش و مهارت، افزایش خودآگاهی جنسیتی و روحیه مطالبه گری، بازاندیشی در هویت زنانه و... را نیز به همراه دارند. قادری و همکاران (۱۳۹۲) در تحقیقی با عنوان «سطح توانمندی زنان متأهل و عوامل مرتبط با آن (مطالعه موردی زنان متأهل شهر اردبیل)» علاوه بر مطالعه ویژگیهای زمینه ای زنان متأهل، سطح توانمندی زنان در ابعاد مختلف توانمندی شامل: توانمندی اقتصادی (درآمد، قدرت پسانداز، استقلال مالی) توانمندی اجتماعی (مشارکت اجتماعی و مشارکت مذهبی) توانمندی سیاسی (مشارکت سیاسی و قدرت زن در خانواده) و توانمندی روانی (قدرت تصمیم گیری، عزت نفس و استقلال فکری) مدنظر قرار دادند و به این نتیجه رسیدند که: نابرابری در دسترسی به آموزش، اشتغال و عدم امکان کسب مهارت های حرفه ای، تبعیض جنسی، تصورات قالبی جنسیتی از موانع توانمندی زنان محسوب می شود.

- شفیعی ثلث و مختاری^۱ (۱۴۰۱) در پژوهشی با عنوان «توانمندسازی ساختاری زنان و توسعه اشتغال (مطالعه موردی: بخش مرکزی شهرستان جرقویه، استان اصفهان)» نشان دادند: افزایش مشارکت زنان در تصمیم گیری ها در زمینه چالش های گوناگون و فعالیت های اجتماعی - اقتصادی برآمده از اقدامات توانمند ساز و در اختیار گذاشتن فرصت های آموزشی به افزایش اطلاعات و دانش و مهارت زنان و توسعه اشتغال آنان در منطقه مورد مطالعه انجامیده است. همچنین، دسترسی به منابع از راه برپایی و گسترش تعاونی ها و صندوق های اعتبارات خرد بدست زنان، افزایش فرصت های شغلی و بهبود درآمد زنان را به همراه داشته است. افزون بر این، توانمندسازی زنان باعث کاهش اثرات سنت های اجتماعی نادرست و محدودکننده زنان شده است. سرانجام این که توانمند سازی زنان، شناسایی و رشد استعدادها و خلاقیت های آنها و بهره گیری منطقی از آنها، کاهش فقر اقتصادی، کاهش بیکاری، دسترسی آسان تر آنان به منابع مادی و غیر مادی، رضایت و افزایش سطح زندگی، افزایش روحیه خودتکایی و اعتماد به نفس شان برای راه-اندازی

^۴ Ragasa & et al

^۵ Mohed, Enayat & Georgia

^۶ Shakuri & et al

^۱ Shafii Thabit & Mokhtari

^۲ Elah Yaari & Asadi

^۳ Rathor and Kaur

۴- روش تحقیق

تحقیق حاضر از نظر هدف کاربردی و روش انجام آن توصیفی تحلیلی می باشد جامعه آماری تحقیق شامل کلیه زنان شهر گیلانغرب می باشد. بر اساس گزارش مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵ تعداد ۲۲۳۳۱ نفر در این شهر سکونت داشته که از این تعداد نفر ۱۱۲۱۶ زنان هستند، با استفاده از روش کوکران (فرمول شماره ۱)، تعداد ۳۷۲ نفر از زنان به عنوان جمعیت نمونه تعیین گردید.

$$n = \frac{(1/96)^2 (0/5)(0/5)}{(0/5)^2} = 372$$

$$n = \frac{1}{1 + \frac{1}{11216} \left[\frac{(1/96)^2 (0/5)(0/5)}{(0/5)^2} - 1 \right]}$$

فرمول شماره ۱: نحوه محاسبه جمعیت نمونه

برای جمع آوری داده ها از پرسشنامه ساختاریافته استفاده شد. به عنوان مثال میزان کنترل زنان بر درآمد و دارایی ها با پاسخ به سوال «در صورت نیاز، می توانم از درآمد، پس اندازهای نقدی و دارایی های خود استفاده کنم» اندازه گیری شد. توانایی مشارکت در فرآیندهای تصمیم گیری با عبارت «من می توانم در تنظیم خانواده، هزینه های خانوار، تحصیل و ازدواج فرزندانم و همچنین در خرید یا فروش ملک و غیره مشارکت داشته باشم» سنجیده شد. روایی پرسشنامه با استفاده از روایی محتوا سنجیده و مورد تایید قرار گرفت، که توسط افرادی متخصص در موضوع مورد مطالعه تعیین میشود. برای سنجش پایایی، از ۳۰ پرسشنامه نمونه پیش آزمون گرفته و میزان ضریب اعتماد با روش آلفای کرونباخ ۰/۸۳ محاسبه شد. به منظور تجزیه و تحلیل داده ها از روشهای آماری (توصیفی و استنباطی) در نرم افزار Spss ۲۰ استفاده شد. سطوح و مقیاس داده ها ترتیبی و برخی نیز دارای مقیاس فاصله ای می باشند، توزیع متغیرها هم نرمال بوده است. برای تحلیل آمار استنباطی از رگرسیون چند متغیره استفاده شد.

۵- یافته های تحقیق

یافته های تحقیق نشان می دهد، میانگین سنی شرکت کنندگان در مطالعه $27/39 \pm$ سال بود. بیشتر زنان تا مقطع متوسطه و بالاتر تحصیل کرده بودند در حالی که ۱۲ درصد زنان بیسواد بودند. در مورد تعداد فرزندان، ۲۶ درصد اظهار داشتند که بین ۰ - ۲ فرزند دارند.

وضعیت زنان و همچنین چالش های موجود در این زمینه است. اما برخی از تحقیقات به دلیل محدودیت در دسترسی به اطلاعات و داده های دقیق و به روز، نتایج کاملی را ارائه نمی دهد و تحلیل های آنها ممکن است ناقص باشد. تعداد زیادی از تحقیقات بر مناطق خاصی تمرکز دارند و ممکن است به نیازهای تمام زنان ایران پاسخ ندهند. بر همین اساس تحقیق حاضر به شناسایی عوامل موثر بر توانمند سازی زنان شهر گیلانغرب می پردازد. نتایج این مطالعه می تواند برای برنامه ریزی جهت ارتقای وضعیت اقتصادی - اجتماعی زنان مورد استفاده برنامه ریزان توسعه قرار گیرد.

۳- قلمرو تحقیق

گیلانغرب در جنوب غربی استان کرمانشاه واقع گردیده است از شمال به شهرستانهای اسلام آباد غرب و دالاهو از جنوب و شرق به استان ایلام و کشور عراق (با ۳۰ کیلومتر مرز مشترک) از غرب به شهرستان قصرشیرین و از شمال غربی به شهرستان سرپل ذهاب محدود می شود مرکز شهرستان با کرمانشاه ۱۴۶ کیلومتر و با تهران ۶۹۰ کیلومتر فاصله دارد. جمعیت شهر گیلانغرب براساس آخرین سرشماری عمومی نفوس و مسکن (۱۳۹۵) تعداد ۲۲۳۳۱ نفر اعلام گردیده است.

شغل اصلی مردم گیلانغرب به دلیل موقعیت خاص آب و هوایی منطقه و همچنین زمینهای حاصلخیز، کشاورزی و دامداری است و محصولاتی مانند ذرت - جو - نخود - چغندر قند - آفتابگردان - برنج - لوبیا عدس - صیفی کاری و انواع محصولات باغی شامل انگور، انار، بادام، پسته، هلو، انجیر و... تولید می کنند (منبع: فرمانداری گیلانغرب)

تصویر شماره ۱: موقعیت شهر گیلانغرب



منبع: مرکز آمار ایران

بررسی عوامل موثر بر توانمندسازی اجتماعی زنان (مطالعه موردی شهر گیلان غرب)

جدول شماره ۲ مشارکت زنان در تصمیم گیری در مورد جنبه های مختلف زندگی خود را نشان می دهد. که تنها ۱۱٪ در تصمیم گیری در امور مربوط به اداره منزل و خانواده شرکت نداشتند. ۷۱.۱٪ زنان در تصمیم گیری در مورد ازدواج خود دخالتی نداشتند. و ۲۸.۶٪ حدودی در تصمیم گیری مربوط به ازدواج خود دخالت داشتند.

جدول شماره ۲: درصد مشارکت زنان در تصمیم گیری در مورد جنبه های مختلف زندگی

تصمیمات	بله	خیر
مشارکت در تصمیم گیری در مورد ازدواج	۲۸.۶	۷۱
مشارکت در تصمیم گیری در اداره خانواده	۸۸	۱۱
تصمیمات مالی و نحوه خرج کردن درآمد	۶۸.۲	۳۱.۷
تصمیم در مورد تنظیم خانواده و تعداد فرزندان	۸۳.۲	۱۶.۵

منبع: یافته های تحقیق

جدول شماره ۳: درصد مشارکت در اداره خانواده و سن زنان

سن پاسخگویان	تصمیم گیری در اداره خانواده		
	خیر %	بله %	p.value
۳۰-۲۰	۷۳/۴۳	۲۶/۵۶	۰.۱۶
۴۰-۳۰	۴۵/۴۵	۵۴/۵۴	
۵۰-۴۰	۳۹/۷۰	۶۰/۲۹	
۵۰ سال به بالا	۳۶/۴۸	۶۳/۵۱	

منبع جدول: یافته های تحقیق

نتایج جدول شماره ۳ نشان می دهد: با افزایش سن زنان بر مشارکت آنها در تصمیم گیری خانواده بیشتر می شود بیشترین میزان مشارکت زنان در گروه سنی زنان مسن با میانگین سنی ۵۰ سال به بالا بود و کمترین میزان مشارکت در تصمیم گیری بر اساس سن مربوط به گروه سنی ۳۰ سال و کمتر از آن بود.

جدول شماره ۱- مشخصات دموگرافیک پاسخ دهندگان

درصد فراوانی	مشخصات دموگرافیک	
سن	۱۵-۳۰	۱۸
	۳۰-۴۰	۴۰
	۴۰-۵۰	۲۱
	۵۰ سال به بالا	۲۴
میزان تحصیلات	بی سواد	۱۲
	ابتدایی	۵۸
	راهنمایی	۴۳
	دیپلم و بالاتر	۳۵
وضعیت تاهل	متاهل	۴۸
	مطلقه	۱۱
	بیوه	۴۳
تعداد فرزندان	۰-۲	۲۶
	۳-۶	۶۲
	۶ فرزند به بالا	۱۲
وضعیت اشتغال	خانه دار	۶۵
	شغل دولتی	۱۰
	شغل آزاد (خیاطی- گیوه بافی و...)	۴۶
	کشاورزی و دامداری	۲۵
شغل همسر	بیکار	۱۴
	شغل دولتی	۱۷
	کشاورزی و دامداری	۸۶
	شغل آزاد (کارگر، خیاط، مکانیک و...)	۱۴

منبع جدول: یافته های تحقیق

جدول شماره ۵: درصد مشارکت در اداره خانواده و تحصیلات

تحصیلات	تصمیم گیری در اداره خانواده		p.value
	بله %	خیر %	
بی سواد	۴۳/۵۸	۵۶/۴۱	=۰/۰۰۴
ابتدایی	۶۴/۱۹	۳۵/۸۰	
راهنمایی	۵۸/۱۶	۴۱/۸۳	
دیپلم و بالاتر	۶۱/۸۱	۳۸/۱۸	

منبع: یافته های تحقیق

تأثیر متغیر درآمد بر مشارکت همسران در تصمیم گیری خانواده تا حدودی نامشخص است. و ممکن است تحت تاثیر عوامل دیگری مانند فشارهای اجتماعی و فرهنگی قرار بگیرد. برخی از خانوارهای با درآمد بالاتر ممکن است مشارکت بیشتر در تصمیم گیری را تجربه کنند که این امر می تواند به بهبود فرآیند تصمیم گیری و کنترل بیشتر بر زندگی خانوادگی منجر شود، اما در خانواده های فقیر، همیاری خانوادگی می تواند موثرترین راهکار برای رفع نیازهای مالی خانوار و غلبه بر مشکلات باشد این نتیجه همسو با یافته های (Yadav&et al,2011) می باشد.

جدول شماره ۵ نشان می دهد: اکثر زنان ۶۲/۷۲ درصد در این تصمیم شرکت داشتند، این تفاوت از نظر آماری معنی دار نبود (p.value=۰/28).

جدول شماره ۶: میزان درآمد و تصمیم گیری در مورد هزینه خانواده

شغل	تصمیم گیری در هزینه های خانواده		p.value
	بله %	خیر %	
خانه دار	۳۵/۴۱	۶۴/۵۸	۰۰۰۰۵
شغل دولتی	۵۹/۳۷	۲۸/۱۲	
کشاورزی و دامداری	۵۶/۸۶	۴۳/۱۳	
آزادانوابی، خیاطی و...	۷۱/۸۱	۲۸/۱۸	

منبع: یافته های تحقیق

جدول شماره ۴: تصمیم گیری خانواده در و تعداد فرزندان

تعداد فرزندان	تصمیم گیری در اداره خانواده		p.value
	بله %	خیر %	
۰-۲	۲۶	۷۰/۷۳	۰۰۰۰۱
۳-۶	۶۶/۹۱	۳۳/۰۸	
۶ فرزند به بالا	۶۷/۴۶	۳۲/۵۳	

منبع: یافته های تحقیق

نتایج جدول شماره ۴ نشان می دهد: با افزایش تعداد فرزندان بر مشارکت آنها در تصمیم گیری خانواده بیشتر می شود. بیشترین میزان مشارکت زنان در گروههایی بود که تعداد فرزندان آنها بیشتر بودند. یافته های تحقیق نشان می دهد که زنان با تعداد فرزندان ۶ فرزند و بالاتر نسبت به سایر زنان بیشتر در معرض توانمند شدن هستند.

افراد دارای تحصیلات عالی ممکن است در معرض ایده ها و رفتار های جایگزین و هنجار ها و نقش های جنسیتی قرار بگیرند و نگرش و رفتار خود را بر اساس دیدگاه های جدیدتر و پیشرفته تر شکل دهند. اما در عین حال، نمی تواند همه مشکلات را حل کند و در برخی جوامع ممکن است این افراد همچنان با موانع هنجارها و نقش های جنسیتی سنتی مواجه باشند که می تواند باعث تعارض و تنش در روابط اجتماعی شود. این نتیجه همسو با یافته های Musonera, (2016) & Heshmat (2008), Nayak, Mahanta که اظهار می دارد، آموزش و تحصیلات، زنان را به اطلاعات و وسایلی مجهز می کند که می تواند به آنها اجازه دهد تا به طور مؤثر با دنیای در حال تغییر مدرن سازگار شوند و در نتیجه سطح توانمندی آنها را افزایش دهند.

جدول شماره ۵ نشان می دهد ۶۱/۸۱ درصد زنان تحصیل کرده دیپلم و بالاتر، ۵۸/۱۶ درصد زنان تحصیل کرده راهنمایی ۱۶۴/۱۹ ابتدایی، ۴۳/۵۸ درصد زنان بیسواد در تصمیم گیری های خانوادگی مشارکت داشتند (p value=0/004)

خانوار) یا افزایش تعداد افراد درآمدی در خانواده باعث کاهش مشارکت زنان در بازار کار می شود.

جدول شماره ۸: شغل همسر و مشارکت زنان در تصمیم گیری در خصوص هزینه های خانواده

شغل همسر	تصمیم گیری در هزینه های خانواده		p.value
	بله %	خیر %	
بیکار	۵۵/۵۵	۴۴/۴۴	۰.۳۱
شغل دولتی	۴۴/۸	۵۵/۲	
کشاورزی و دامداری	۶۶/۶۶	۳۳/۳۳	
شغل آزاد (کارگر، خیاط، مکانیک و...)	۶۱/۴۲	۳۸/۵۷	

منبع: یافته های تحقیق

نتایج جدول شماره ۸: نشان می دهد: ۵۵/۵ درصد زنانیکه همسرانشان بیکار ، ۴۴/۸ درصد از زنانی که همسرانشان شغل دولتی ، ۶۶/۶۶ درصد از زنانی که شغل همسرانشان کشاورزی و دامداری و ۶۱/۴۲ درصد از زنانی که همسرانشان شغل آزاد داشتند در تصمیم گیری در مورد نحوه مصرف هزینه های خانواده مشارکت داشتند. این تفاوت از نظر آماری معنی دار نبود. (p.value=0/31)

مشارکت زنان در تصمیم گیری در امور مربوط به سلامت و باروری آنها مورد بررسی قرار گرفت. مشخص شد که (۱۱/۵ درصد) در تصمیم گیری در مورد تنظیم خانواده مشارکت نداشته و ۸۳/۲٪ زنان مشارکت داشتند. که می تواند ناشی از مشکلات اقتصادی، اشتغال زنان و کمک به درآمد خانواده باشد. این یافته همسو با نتایج (Yadav&et al,2011) که اظهار می دارند: تنظیم خانواده به طور آشکار در بین زوجین مورد بحث قرار نمی گیرد و به عنوان امتیاز برای زن در نظر گرفته می شود.

نتایج جدول شماره ۶: نشان می دهد درآمد زنان موجب افزایش نفوذ زنان در خانه، کاهش محدودیت های اجتماعی، تقویت نگرش زنان به عنوان افرادی مستقل که می توانند از نظر مالی درآمد داشته باشند و خانواده های خود را حمایت کنند، می شود و زنان برای رویارویی با چالش ها و تجربیات جدید توانمند می کند. این یافته، همسو با یافته های مالهورترا و همکاران^۱ (۲۰۰۹) می باشد که دریافته اند: نوآوری ، توانمند سازی زنان را از طریق افزایش آزادی، اظهار نظر در تصمیم گیری خانواده، کنترل بر منابع خانوار و اعتماد به نفس برای به چالش کشیدن نابرابری های جنسیتی ارتقا می دهد.

جدول شماره ۷: شغل زنان و مشارکت در تصمیم گیری در خصوص هزینه های خانواده

میزان درآمد	تصمیم گیری در مورد هزینه های خانواده		p.value
	بله %	خیر %	
۰-۷۰۰۰	۶۵/۴۴	۳۴/۵	۰.۲۸
۷میلیون تا ۱۴میلیون	۶۲/۵۸	۳۷/۴۱	
۱۴ میلیون به بالا	۵۷/۱۴	۴۲/۸۵	

منبع: یافته های تحقیق

نتایج جدول شماره ۷: نشان می دهد به طور متوسط ۶۰.۶۵ درصد زنان شاغل (اعم از دولتی، آزاد و سایر مشاغل) و ۳۵.۴۱ درصد زنان خانه دار در تصمیم گیری ها مربوط به هزینه های خانوار مشارکت داشتند.

وضعیت اشتغال شوهران زنان تأثیر بسزایی در تصمیم گیری در مورد هزینه های مربوط به فعالیت های خانوار دارد، اشتغال همسران باعث کاهش مشارکت زنان می شود. بیشترین میزان مشارکت زنان در ارتباط با شغل همسر مربوط به زنانی است که همسرانشان بیکار بودند و یا درآمد کمتری داشتند. این یافته همسو با نتیجه تحقیق طاهری و همکاران^۲ (۲۰۲۱) می باشد که اظهار می دارد، بهبود درآمد شوهر (یا سایر درآمدهای

۶- بحث و نتیجه گیری

این مطالعه به منظور سنجش توانمندسازی اجتماعی زنان شهر گیلانغرب انجام شد. یافته های تحقیق نتایج حاصل از تحلیل رگرسیون چند متغیره در هر یک از شاخص های توانمندسازی زنان نشان داد که زنان تحصیل کرده و شاغل بیشتر در تصمیم گیری ها مشارکت دارند زیرا زنان شاغل به دلیل آگاهی بیشتر از حقوق و وظایف خود، نقش برجسته تری در مشارکت در حل مسائل خانوادگی و... دارند. این زنان به نسبت میزان تحصیلات، درآمد، سرمایه اجتماعی و... از آگاهی بیشتری برخوردارند و به لحاظ استفاده از قابلیت های خود، توانمندتر از سایر زنان هستند.

همچنین تحلیل یافته ها بر اساس ویژگی های فردی و خانوادگی، نشان می دهد که زنان جوان تر نسبت به زنان مسن تر، در تصمیم گیری های مرتبط با درآمد، تصمیم گیری های خانواده مانند تحصیل و ازدواج فرزندان، فعالیت و تحرک اجتماعی و همچنین خرید وسایل مورد نیاز خانواده ضعیف ترند و محدودیت های اجتماعی و فرهنگی تحرک، بیشترین نقش را در عدم توانمندسازی زنان جوان تر دارد.

به طور کلی، زنان مسن تر نسبت به هم تیان جوان خود در همه شاخص ها توانمندتر هستند، به خصوص در تصمیم گیری های مرتبط با درآمد و تصمیم گیری های خانواده، این امر ممکن است ناشی از تاثیر فرهنگی و ارزش های مرتبط با احترام به سالمندان در جوامع سنتی و روستایی باشد که زنان مسن تر در این جوامع معمولاً از ارزش و احترام زیادی برخوردارند و در تصمیم گیری های خانوادگی، اقتصادی و اجتماعی بیشتر مشارکت می کنند.

در این تحقیق فرض بر این بود که منابع توانمندساز (تحصیلات، شغل، سن، تعداد فرزندان و میزان درآمد و دارایی) زنان ارتباط مثبتی با توانمندسازی زنان دارد، در حالی که محیط اجتماعی و فرهنگی نقش ویژه ای در درک نقش زنان در فرایند توانمندسازی دارد. زیرا توانمندسازی زنان به عنوان فرآیندی در نظر گرفته می شود که در آن زنان هنجارها و فرهنگ موجود جامعه ای را که در آن زندگی می کنند به چالش می کشند (به نقل از: Huis & et al, 2017). یافته های تحقیق نشان

می دهد که نظام پدرسالاری در جامعه مورد مطالعه حاکم است. پدرسالاری نظامی است که برتری مردان را نسبت به زنان در جامعه ترویج می کند و به عنوان ابزاری برای سلطه مردان عمل می کند. ساختارهای مردسالارانه در خانواده تداوم می یابند و تبعیت زنان را در خانواده و جامعه تقویت می کند. این ساختارها همچنان قدرت تصمیم گیری و مشارکت زنان را در خانه و جامعه محدود می کند که به بازتولید نقش مردانه و نابرابری جنسی منجر می شود. در واقع، همانگونه که مطالعات راگاسا و همکاران (۲۰۲۳)، فلاحتی^۱ (۱۳۹۹) صادقو و همکاران (۱۳۹۹) نشان داد، توانمندسازی زنان تحت تاثیر هنجارها و سنت های فرهنگی قرار می گیرد.

بر همین مبنا شناخت زمینه های فرهنگی و اجتماعی جامعه برای درک تحولات توانمندسازی زنان به منظور تشویق زنان به مشارکت در فرآیند توسعه، از طریق طریق ارائه آموزش، تغییر هنجار های منفی فرهنگی سنتی و فراهم آوردن فرصت های مشارکت، که می تواند به ارائه برنامه ها و پروژه های موثرتر برای افزایش مشارکت زنان در فرآیندهای توسعه، کاهش فقر و بهبود کیفیت زندگی آنان کمک کند. علاوه بر این پیشنهاداتی در راستای پژوهش بصورت زیر قابل بیان می باشد:

- حمایت از کارآفرینان زن و فراهم نمودن فرصت های شغلی برابر با مردان.
- افزایش مشارکت سیاسی زنان و تشویق به حضور بیشتر در جامعه، مناصب تصمیم گیری و سیاست گذاری.
- برگزاری دوره های آموزشی رهبری و مدیریت برای زنان.

۷- مراجع

- اله یاری، طلعت. اسدی، سیما. (۱۳۹۴). اثربخشی خدمات ارائه شده توسط سازمان بهزیستی بر میزان توانمندی زنان سرپرست خانوار. فصلنامه علوم اجتماعی، (۶۸)، ۷۹-۱۵۰.
- بابایی، شکراله. ابطحی، عطاءاله. احقر، قدسی، قیومی و رضایی. (۲۰۲۳). الگوی ساختاری توانمندسازی فرهنگی-روانشناختی زنان (مورد مطالعه دبیران زن شهر تهران). (مطالعات جامعه‌شناسی)، 15(57)، 49-67.
- سپهوند، فاطمه. غلامرضایی، سعید. رحیمیان، مهدی و ملکشاهی، یداله (۱۳۹۴) نقش مشاغل خانگی و اهمیت آن در توانمندسازی زنان روستایی، کنفرانس ملی کشاورزی پایدار، محیط زیست و توسعه روستایی، کوهدشت.
- شفیعی ثابت، ناصر، عرب مختاری و توران. (۲۰۲۳). توانمندسازی ساختاری زنان و توسعه اشتغال (مطالعه موردی: بخش مرکزی شهرستان جرقویه، استان اصفهان). (توسعه پایدار محیط جغرافیایی).
- روستایی، شهریور، اصغری زمانی و زادولی. (۲۰۲۰). بررسی توانمندسازی زنان فقیر شهری با تاکید بر نگرش مثبت شهروندی (مطالعه موردی: محله‌ی آخ‌ماقیه‌ی کلانشهر تبریز). (مطالعات برنامه ریزی سکونتگاه‌های انسانی) 15(1)، 53-66.
- زمانی مقدم مسعود، افشانی سیدعلیرضا. توانمندسازی زنان سرپرست خانوار در ایران: مروری نظام‌مند رفاہ اجتماعی ۱۴۰۰؛ ۲۱ (۸۰): ۴۵-۸۰.
- صادقلو، طاهره، خوب، شادی و صاحبی، شیرین. (۱۳۹۹). بررسی تأثیرات تبعیض جنسیتی بر میزان مشارکت‌پذیری زنان روستایی (منطقه مورد مطالعه: دهستان‌های گل‌مکان و رادکان شهرستان چناران). (زن در توسعه و سیاست)، 18(1)، 23-53. doi: 10.22059/jwdp.2020.291192.1007738
- عبداللهیان حمید، & هومن نیلوفر. (۲۰۲۰). نقش شبکه‌های اجتماعی در توانمندی زنان از منظر صاحب‌نظران حوزه زنان، جنسیت و ارتباطات.
- عظیمی، نرگس، علی بیگی، امیرحسین، & پاپ زن، عبدالحمید. (۱۴۰۱). الگویی برای توانمندسازی زنان روستایی شهرستان کرمانشاه. روستا و توسعه، ۲۵(۴)، ۶۷-۸۶. doi: 10.30490/rvt.2021.354399.1354
- قادری، طاهره. دادهیر، ابوعلی و چمنی، سولماز (۲۰۰۹). سطح توانمندی زنان متأهل و عوامل مرتبط با آن (مطالعه موردی زنان متأهل شهر اردبیل). (مطالعات جامعه‌شناختی ایران)، 2(4)، 45-65.
- کرمانی، مهدی، مظلوم خراسانی، محمد، بهروان، حسین، & نوغانی، محسن. (۱۳۹۱). عوامل مؤثر بر توانمندی زنان سرپرست خانوار مورد مطالعه: زنان شاغل در مراکز کوثر شهرداری تهران در سال ۱۳۹۱. مجله جامعه‌شناسی ایران، 14(3)، 116-148.
- نجفی کانی، علی اکبر. زینب وصال. (1394) نقش مدیریت محلی در توانمندسازی زنان روستایی (مطالعه موردی: دهستان استرآباد جنوبی شهرستان گرگان). مجله مطالعات برنامه ریزی سکونتگاه‌های انسانی، 10(30)، 47-56.

- Akhter J, Cheng K(2020). Sustainable Empowerment Initiatives among Rural Women through Microcredit Borrowings in Bangladesh. *Sustainability*.; 12(6):2275. <https://doi.org/10.3390/su12062275>
- Chutia, Aparna (2022). Empowerment And Its Conceptual Perspectives , Journal of Positive School Psychology <http://journalppw.com> 2022, Vol. 6, No. 6, 5171-5176 Women
- Huis, M. A., Hansen, N., Otten, S., & Lensink, R. (2017). A Three-Dimensional Model of Women's Empowerment: Implications in the Field of Microfinance and Future Directions. *Frontiers in psychology*, 8, 1678. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2017.01678>.
- Longwe, Sara. 1995. "Gender Awareness: The Missing Element in the Third World Development Program" in Candida March and Tina Wallace (Eds) *Changing Perception: New Writings on Gender and Development*. Oxfam: Oxford.
- Malhotra, A., J. Schulte, P. Patel, and P. Petesch (2009). Innovations for Women's empowerment and gender equality. International Center for Research on Women.
- Musonera, Abdou.Heshmati, Almas.2016. Measuring Women's Empowerment in Rwanda. IZA Discussion Papers No. 10131.
- Nayak, Purusottam and Mahanta, Bidisha (2008)., Women Empowerment in India Bulletin of Political Economy, Vol. 5, No. 2, pp. 155-183, 2012, Available at: <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.1320071>
- Ragasa, Catherine & Lambrecht, Isabel & Mahrt, Kristi & Aung, Zin. (2023). Empowering rural women through gender and nutrition education amid the COVID19 crisis: Evidence from Myanmar's Central Dry Zone. *Journal of Rural Studies*. 103. 103134. [10.1016/j.jrurstud.2023.103134](https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2023.103134)
- Sen, A. (1999). Development as freedom. Oxford: Oxford University Press. Introduction
- Sandys, Edwina.(2008). RuRal Women in a Changing WoRld: oppoRtunities and Challenges. UNITED NATIONS | Division for the Advancement of Women | Department of Economic and Social Affairs
- Saldaña Orozco, Claudia, Echerry Garcés, Danny, Madrigal Torres, Berta Ermila, & Madrigal Torres, Rosalba. (2019). Empowerment and social vulnerability in women in southern Jalisco. *Political Studies (Mexico)*, (47), 87-115. Epub May 31, 2020. <https://doi.org/10.22201/fcpys.24484903e.2019.47.69501>
- Taheri, Elham, Fatma Güven Lisaniler, and Cem Payaslıoğlu.(2021). "Female Labour Force Participation: What Prevents Sustainable Development Goals from Being Realised in Iran?" *Sustainability* 13, no. 21: 11918. <https://doi.org/10.3390/su132111918>
- Yadav, Sudha & Bhavin, Vadera & Mangal, Abha & A, Patel & Shah, Harsh. (2011). A Study on Status of Empowerment of Women in Jamnagar District. *National Journal of Community Medicine*. 2. 423-28.

References (in Persian)

- Ali Akbar Najafi Kani, Zainab Vasal, (2014). The role of local management in empowering rural women (case study: Southern Estrabad village of Gorgan city), *Journal of Human Settlements Planning Studies*, 10(30), 47-56.
- Abdullahian Hamid, & Homan Nilufar. (2020). The role of social networks in empowering women from the perspective of experts in the field of women, gender and communication.
- Azimi, Narges, Ali Beigi, Amir Hossein, & Popzen, Abdul Hamid. (1401). A model for empowering rural women in Kermanshah. *Village and Development*, 25(4), 67-86. doi: 10.30490/rvt.2021.354399.1354.
- Babaei, Shokraleh, Abtahi, Ataala, Ahghar, Qudsi, Qayyumi, & Rezaei. (2023). The structural model of cultural-psychological empowerment of women (case study of female teachers in Tehran). *Sociological Studies*, 15(57), 49-67.
- Elah Yaari, Talaat, and Asadi, Sima. (2014). The effectiveness of the services provided by the welfare organization on the ability of women heads of households. *Social Science Quarterly*, -(68), 79-150.
- Sefhovan, Fatima. Gholamrezaei,
- Kermani, Mehdi, Mazloun Khorasani, Mohammad, Behrvan, Hossein, & Noghani, Mohsen. (2011). Factors affecting the ability of female heads of the studied household: women working in Kausar centers of Tehran municipality in 2013. *Iranian Journal of Sociology*. 14(3), 116-148.
- Qadri, Tahira. Dadhir ,Abu Ali and Chamani,Solmaz.(1391).Empowerment level of married women and related factors (case study of married women in Ardabil city). *Iranian Sociological Studies*, 2(4), 45-65.
- Rahimian, Saeed. Mehdi and Malekshahi, Yadaleh (2014) The role of domestic jobs and its importance in empowering rural women, *National Conference on Sustainable Agriculture, Environment and Rural Development*, Kohdasht.
- Rostaee, Shahrivar, Asghari Zamani, & Zadoli. (2020). Investigating the empowerment of urban poor women with an emphasis on the positive attitude of citizenship (case study: Akhmaqiye neighborhood of Tabriz metropolis). *Human settlement planning studies* 15(1), 53-66.
- Shafii Thabit, Nasser, Arab Mokhtari, & Turan. (2023). Women's structural empowerment and employment development (case study: central part of Jarqouye city, Isfahan province). *Sustainable development of the geographical environment*.
- Sadeghlou, Tahereh, Good, Shadi, & Sahibi, Shirin. (2019). Investigating the effects of gender discrimination on the participation rate of rural women (study area: Golmkan and Radkan villages of Chenaran city). *Women in Development and Politics*, 18(1), 23-53. doi: 10.22059/jwdp.2020.291192.1007738
- Zamani Moghadam Massoud, Afshani Seyed Alireza. Empowering women heads of households in Iran: a systematic review of social welfare 1400; 21 (80): 45-80.